

N:o 34.

Ank. till Riksd. kansli den 30 mars 1906, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående internering af alkoholister.

Lagutskottet har till behandling fått emottaga en inom Andra Kammaren af herrar *J. G. Pettersson* i Södertälje, *C. Wallis* och *E. Beckman* väckt motion, n:o 93, så lydande:

»I en vid 1903 års riksdag väckt motion (n:o 83) föreslogo under-tecknade — med instämmande af 31 ledamöter af Andra Kammaren — att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville efter verkställd utredning för Riksdagen framlägga förslag till lag i syfte att, under iakttagande af erforderliga försiktighetsmått mot missbruk, möjliggöra internering af alkoholister äfven mot deras vilja i för dem afsedda kuranstalter.

Lagutskottet, till hvars behandling motionen hänvisades, fann dess syfte behjärtansvärdt och erkände frågans stora vikt; men med hänsyn till de många olikartade omständigheter, som beträffande densamma vore att taga under öfvervägande, förklarade utskottet sig ej kunna gå längre än till att förorda en skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, *huruvida och i hvad mån* föreskrifter måtte kunna meddelas i fråga om internering af alkoholister äfven mot deras vilja i för dem afsedda kuranstalter samt, *ifall utredningen därtill gäfve anledning*, framlägga förslag till lagstiftning i ämnet.

Bih. till Riksd. Prot. 1906. 7 Saml. 33 Häft. (N:o 34).

Lagutskottets hemställan bifölls af Andra Kammaren utan votering, men afslogs af Första Kammaren med 64 röster mot 19, hvarigenom frågan således för den riksdagen förfallit.

Vid 1905 års lagtima riksdag väckte vi ånyo motion i ämnet, i hvilken vi hemställde, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i hvad mån föreskrifter må kunna meddelas i fråga om internering af alkoholister äfven mot deras vilja i för dem afsedda kuranstalter samt, ifall utredningen därtill gifve anledning, för Riksdagen framlägga förslag i ämnet. Till stöd för sistnämnda motion — i hvilken 37 af Andra Kammarens ledamöter instämde — anförde vi bland annat följande:

'Det har sagts, att begreppet alkoholist skulle vara sväfvande och att vi i vår motion vid 1903 års riksdag underlåtit att gifva en definition af samma begrepp. Härtill svaras, att af vår berörda motion torde framgå, att vi med alkoholist förstå en sådan person, hos hvilken begäret efter starka drycker antagit en sjuklig karaktär samt gått så långt, att vederbörande till följd af sin dryckenskap ej längre kan sörja för sig själf eller är en fara för sin omgivning. På samma gång äro vi dock skyldiga att medgifva, att bland specialisterna på detta område olika meningar så till vida äro rådande, att en del af dem fatta begreppet alkoholist vidare än vi gjort. Berörda omständighet torde dock fullständigt sakna betydelse vid det förhållande, att *alla sakkunniga äro ense därom att de, som i den mening vi angifvit kunna betraktas som alkoholister, äro oundgängligen i behof af anstaltsvård.*'

Vidare har såsom skäl för afslag åberopats, att förevarande sak ej föregåtts af erforderlig utredning, och särskildt har man invänt, att det icke skulle vara utredt, att den vård, som i vår motion föreslagits, 'den tvungna vården', är den lämpliga eller den lämpligaste. I anledning häraf erinras, att alla äro ense därom att den frivilliga anstaltsbehandlingen är att föredraga framför den tvungna. Men då det, såsom vi påvisat, ofta inträffar, att personer, angripna af ifrågavarande sjukdom, ej själfva inse sin olycka och af sådan orsak vägra att underkasta sig någon som helst behandling därför, börjar man också alltmer bli ense därom, att samhället i sitt eget intresse bör för sådant fall tillgripa tvångsinternering, dock under iakttagande af erforderliga försiktighetsmått för undvikande af misstag. Mot talet om att frågan ej ännu skulle ha kommit i det skick, att Riksdagen däri kan fatta ett beslut, tillåta vi oss för öfrigt åberopa hvad en ledamot af Första Kammaren yttrade under år 1903 års debatt i ämnet:

»Saken är icke mogen, heter det, saken är icke mogen ännu. Ja, fråga dem, som stå närmast drinkarne, fråga deras hustrur och deras familjer, om de icke ännu anse den vara mogen.»

Dock äro vi gärna villiga att medgifva, att frågan endast kan vinna på att den erhåller ytterligare utredning utöfver den, som vi i vår föregående motion lämnat, och därför hafva vi intet emot att Riksdagens framställning i ämnet erhåller den försiktiga formulering, som lagutskottet föreslog i sitt utlåtande vid 1903 års riksdag och som då antogs af Andra Kammaren.

Mot förslaget har äfven åberopats, att en dylik lagstiftning skulle leda till betänkliga konsekvenser i ekonomiskt afseende, i det att för lagstiftningens effektivitet skulle erfordras upprättandet af ett stort antal alkoholistanstalter. Detta torde så till vida vara riktigt, att en lagstiftning i antydd riktning med nödvändighet förutsätter, att för ändamålet finnas lämpliga anstalter till erforderligt antal, upprättade antingen af staten eller af kommuner och enskilda, i senare fallet eventuellt tillgodosedda med statsbidrag. Men en sådan utredning, som nu ifrågasättes, skulle naturligtvis bringa full klarhet äfven öfver denna sida af frågan; däraf skulle framgå, huruvida »de ekonomiska konsekvenserna» af en alkoholistlagstiftning verkligen kunde anses så allvarsamma, att man därigenom bör låta afskräcka sig från en eljest önskvärd lagstiftning i ämnet. Skulle så blifva fallet, står det ju Riksdagen fritt att efter utredningens erhållande låta frågan falla.

I alla händelser kan en begäran om utredning, »huruvida och i hvad mån» föreskrifter om tvångsinternering af alkoholister må kunna meddelas, ej innefatta en förbindelse att gå i författning om upprättande af anstalter.

Slutligen har man såsom hufvudskäl mot förslaget framhållit tvångsinterneringens vådliga följder för den personliga friheten. Häremot torde vara tillräckligt att erinra därom, att staten har en allmänt erkänd rätt att skydda sig och sina medlemmar mot kränkningar genom att straffa brottslingar och internera därar.

De grunder, på hvilka denna statens rätt hvilar, utgöra enligt vår mening äfven ett fullt tillräckligt stöd för statens befogethet att internera alkoholister, hvilka numera betraktas såsom i visst afseende sinnessjuka.

Då för öfrigt folk, så ytterst ömtåliga om den personliga friheten som nordamerikaner och engelsmän, icke dragit i betänkande att stifta

långt gående interneringslagar, torde häri ligga ett bevis för att sådana lagar icke sätta den verkliga friheten i fara.

Lagutskottet hemställde om bifall till motionen, och denna hemställan bifölls utan votering af Andra Kammaren. I Första Kammaren gaf frågan anledning till en intressant debatt. Afslag å utskottets hemställan yrkades af en talare med den motiveringen, att förslaget åsyftade ett alltför betänkligt ingrepp i den enskildes frihet samt skulle genom sina konsekvenser medföra allt för betungande kostnader. Häremot invände en talare, att, då nu millioner nedläggas på vårt försvar mot fienden i en, såsom han hoppades långt aflägsen framtid, vi borde kunna använda någon jämförelsevis ringa summa på försök att bekämpa en fiende, som redan funnes i landet och tyvärr anställde stor förödelse. Talaren hade nämligen under mångårigt sysslande med fattigvårdsärenden iakttagit, att i 90 fall af 100 orsaken till familjens fattigdom och elände berodde på husfaderns omåttliga spritbegär.

En annan talare gendref bäge de skäl, som åberopats för afslagsyrkandet. Han erinrade sålunda — gentemot talet om förslagets vådor för den enskildes personliga frihet — att detta tal ej förtjänade afseende, då man såsom i detta fall hade att göra med allvarligt sjuka personer, hvilka icke genom egen kraft kunde räddas, då de icke själfva ville söka bot. Och hvad kostnaderna för de erforderliga anstalterna beträffade, framhöll talaren, att, när staten hade så ofantligt stora inkomster genom försäljning af brännvin och alkoholhaltiga drycker, det vore helt naturligt, att samhället äfven gjorde något för de olyckliga, som hemfallit under fyllerilasten och alkoholsjukdomarne.

En tredje talare slutligen gaf på grund af sin rika erfarenhet som chef för fängvårdsstyrelsen ett tungt vägande förord åt motionärernas framställning. Han framhöll bland annat följande: Årligen dömas i vårt land omkring 40,000 personer för fylleri. I våra större städer förekomme, att samma person under samma år dömdes för fylleri ända till *30 gånger*. Dessa fylleristraff bestode merendels däri, att de, som skulle straffas, tillbragte några dagar i fängelset, där de på statens bekostnad finge äta, dricka och rekreera sig. Omkring 90 procent af de personer, som under en eller annan månad på statens bekostnad underhållas i våra tvångsarbetsanstalter, komme dit på grund af fylleri. Om man beräknade statens nuvarande kostnader för drinkares underhåll i fängelser och tvångsarbetsanstalter, komme man till en ansenlig summa. Och denna vore antagligen bättre använd, om den nedlades på sådan asylbehandling, som i motionen föreslagits. Därjämte

åberopade talaren såsom sin egen den åsikt, som uttalades af de svenska läkarnes nykterhetsförening, att, *då alkoholister ofta äro farliga för sig själfva och sin omgifning i sådan grad, att de måste anses icke fullt tillräkneliga, samhället måste äga rätt att internera dem likaväl som vissa sinnessjuka.*

Oaktadt det kraftiga och väl motiverade försvar, som motionen sålunda erhöll inom Första Kammaren, afslog kammaren densamma med 65 röster mot 33, hvarigenom frågan äfven för denna riksdag förfallit.

Då vi emellertid hysa den meningen, att denna fråga är af så stor vikt för vårt folk, att den ej får längre undanskjutas och då intresset för densamma synes oss vara stadt i stigande, tillåta vi oss härigenom förnya den framställning i ämnet, som vi afgåfvo vid fjolårets riksdag.

Vi hemställa alltså, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i hvad mån föreskrifter må kunna meddelas i fråga om internering af alkoholister äfven mot deras vilja i för dem afsedda kuranstalter samt, ifall utredningen därtill gifver anledning, för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet.»

I motionen hafva femtiotvå ledamöter af Andra Kammaren instämt.

Utskottet tillåter sig att till motionen foga den af motionärerna vid 1903 års riksdag lämnade redogörelse för utländsk lagstiftning i ämnet: De yttrade:

»Lagar af nu antydt innehåll hafva redan antagits i ett flertal civiliserade stater, och i andra står frågan om dylik lagstiftning på dagordningen.

Sålunda finnas i ett flertal af *Nordamerikas Förenta stater* lagar, som medgifva internering i kuranstalter af drinkare på begäran af vederbörande anhöriga, i vissa stater dock först efter särskild myndighets utslag. Tiden för interneringen får i regel icke öfverstiga ett år. I Connecticut kan drinkaren insättas i en asyl på egen eller sina släktingars begäran utan några rättsliga formaliteter. I Georgia kan den, som af domstol förklarats vara »vane-drinkare», på begäran af sina närmaste anhöriga interneras i asyl. I staten New-York kunna vane-drinkare, som enligt skriftligt intyg af två läkare och två andra trovärdiga personer förlorat herraväldet öfver sig själfva och äro farliga, om de lämnas i frihet, af vederbörande förvaltande myndighet interneras i en drinkareasyl för viss

tid, högst ett år. Andra af den nordamerikanska unionens stater tillämpa de beträffande sinnessjuka gällande lagbestämmelser på drinkare, endast med iakttagande af en något vaksammare kontroll från myndigheternas sida.

I *Kanada* kan en vane-drinkare efter rannsaking inför domstol genom administrativ myndighets beslut interneras i ett alkoholisthem för en tid af högst ett år. Denna åtgärd kan vidtagas på begäran af en släkting eller en vän till drinkaren; och den, mot hvilken åtgärden ifrågasättes, är berättigad att, om han så önskar, få vittnen hörda för att styrka obehöfligheten af den påyrkade interneringen.

I de australiska staterna *South Australia*, *New-Brunswick* *Victoria*, *New-Zeeland* och *New-South Wales* kunna drinkare på begäran af en släkting eller en vän och efter två läkares hörande af vederbörande administrativa myndighet interneras för viss tid af högst ett år.

I den schweiziska kantonen *S:t Gallen* kunna drinkare efter legitimerad läkares intyg genom beslut af vederbörande kommunalmyndighet insättas i asyl, där vistelsen i regel varar 9—18 månader, men vid återfall ännu längre. Kostnaden för asylvården bestrides, om den sjuke saknar tillgångar, af vederbörande kommun.

Äfven i andra schweiziska kantoner hafva under de senaste åren framlagts förslag till lagar i samma riktning som nämnda lag i *S:t Gallen*. Ett af en särskild lagkommission utarbetadt förslag till strafflag för hela Schweiz innehåller följande bestämmelser:

»Om en vane-drinkare dömes till fängelse för en tid af högst ett år, kan domstolen efter läkares hörande låta intaga honom i en kuranstalt för drinkare, sedan han aftjänat straffet. Domstolen bestämmer tillika, att han skall lösgifvas ur anstalten, så snart han blifvit botad; efter två års vistelse å anstalten skall han i alla händelser lösgifvas. Likaså kan en vane-drinkare, som på grund af otillräknelighet blifvit frikänd af domstolen, interneras i en drinkareanstalt.»

I *England* kunde enligt äldre lagstiftning drinkare endast på egen begäran insättas på kuranstalt, och den, som anmält sig till inträde å en sådan, ägde själf bestämma, huru länge hans vistelse där skulle räcka. Men om han en gång förbundit sig att stanna en viss tid och sedan ville afbryta kuren före samma tids förlopp, kunde han, om så erfordrades, med tvång kvarhållas. Då emellertid dessa lagbestämmelser visade sig föga ägnade att befordra en rationell alkoholistvård, blefvo de för ett par år sedan kompletterade med en ny lag, som medgaf vederbörande administrativa myndigheter att i asyl internera sådana drinkare, som under loppet

af tolf månader blifvit minst fyra gånger straffade för fylleri och förargelseväckande beteende.

I *Tyskland* gäller sedan den 1 januari 1900 en lag, som stadgar, att den, som till följd af dryckenskap icke förmår sköta sina angelägenheter eller utsätter sig eller sin familj för faran af nöd eller är farlig för andras säkerhet, kan förklaras omyndig. Då enligt ett annat lagrum de för förmynderskap öfver minderåriga gällande föreskrifter, äfven beträffande förmyndarens rätt och plikt att sörja för myndlingens person, skola tillämpas i fråga om förmynderskap för personer, som blifvit förklarade omyndiga, anses i praxis förmyndare för en omyndig förklarad alkoholist berättigad att äfven mot dennes vilja insätta honom på en vårdanstalt. Verkan af denna bestämmelse försvagas emellertid i viss mån af ett annat stadgande af innehåll, att, om ansökning ingifvits om en persons omyndighetsförklarande på grund af dryckenskap, domstolen kan låta anstå med omyndighetsförklaringen, om det finnes utsikt, att drinkaren skall bättra sig.

Kraftiga stämmor hafva på senaste tiden i *Tyskland* höjts för införandet af en lag, som möjliggör internering af alkoholister äfven utan föregående omyndighetsförklaring. Ej blott läkare, utan äfven jurister, bland hvilka märkes den framstående kriminalisten von Liszt, hafva förklarat en dylik lag nödvändig.

I *Österrike*, där man liksom i Nordamerikas Förenta stater helt och hållet på statens bekostnad upprättat en större kuranstalt för alkoholister, har af regeringen ett lagförslag framlagts, enligt hvilket drinkare skulle kunna äfven mot sin vilja genom vederbörande administrativa myndighets beslut interneras i statsanstalten för en tid af högst två år.

Äfven i *Frankrike*, där man likaledes börjat uppföra statsasyler för alkoholister, har frågan om lagstiftning i syfte att reglera villkoren för inträdet i asylen och utträdet därur blifvit brännande; och från läkarehåll har med kraft betonats önskvärdheten att kunna internera alkoholister äfven mot deras vilja.

I *Belgien* har samma fråga framförts från intresserade läkarekretsar, men hittills mött ett segt motstånd från de lagstiftande myndigheternas sida.

I *Norge* har år 1900 antagits en lag mot lösdrifveri, tiggeri och dryckenskap, som bland annat stadgar, att den, som bringar sig själf i ett tillstånd af uppenbar berusning och sålunda anträffas å allmän plats, straffas med böter från och med 1 till och med 800 kronor samt, i händelse

han tidigare under loppet af ett år varit sålunda straffad eller om han stör allmän fred och ordning, med böter eller fängelse. Är han därjämte hemfallen åt dryckenskap, kan allmänna åklagaren bemyndigas att inspärta honom i en tvångsarbetsinrättning *eller i godkänd kuranstalt*, dock icke utöfver 18 månader, såvida han ej förut varit inspärdd, i hvilket fall han kan kvarhållas ända till 3 år. Den, som till följd af dryckenskap uppehåller sig genom tiggeri eller faller fattigvården till last eller försummar sin försörjningsskyldighet, så att hans familj kommer i nöd, eller underlåter att erlægga ådömdt bidrag till familjs eller oäkta barns underhåll, straffas med fängelse, samt dömes, om han är hemfallen åt dryckenskap, till intagning i arbetshus *eller kuranstalt.*»

I anslutning till denna redogörelse vill utskottet återgifva och åberopa hvad 1905 års lagutskott anført om de medel, gällande lagstiftning i vårt land ställer till förfogande för att reagera mot alkoholister, samt om dessa medels effektivitet. Utskottet yttrade:

»Väl kan stadgandet i 19 kap. 4 § ärfdabalken öppna möjlighet att få en notorisk alkoholist omyndig förklarad, men huruvida för hans lämpliga vård förmyndaren kan äga att tvångsvis låta intaga honom å en vårdanstalt, därom torde meningarna vara delade. Stadgandena i fattigvårdsförordningen kunna föranleda därtill, att den, som tredskas att underhålla sin familj, så att denna kommer fattigvården till last, kan å tvångsarbetsanstalt intagas, och slutligen utsättas ju fyllerister för statens straff. Samtliga dessa medel äro dock otillräckliga eller ändamålslösa i här förevarande fall. Mot omyndighetsförklaring såsom medel kan invändas, att den ofta kommer för sent, och att, äfven om förmyndaren ansåges berättigad att mot hans vilja insätta den omyndig förklarade alkoholisten å en vårdanstalt, han dock sannolikt skulle tveka länge, innan han vidtog en så genomgripande åtgärd. Otillräckligheten af denna utväg har ock allmänt i Tyskland erkänts. Tvångsarbete är enligt vunnen erfarenhet icke möjligt att använda å alkoholisten, om man önskar att få honom botad, och statens straffande verksamhet mot honom torde svårligen af någon kunna förordas. Straffet förfelar här sitt ändamål och är mera ägnadt att försämra än förbättra, då hvarje fylleriförseelse af alkoholisten blott är ett uttryck för det sjukliga och psykiskt ofria tillstånd, hvori han befinner sig.»

De upplysningar, motionen innehåller om förevarande frågas behandling vid 1903 och 1905 års riksdagar, torde utmärka, att denna fråga

är föremål för stort intresse inom Riksdagen. Den hänför sig ju ock till ett ämne af stor vikt. Frågan om bekämpande af alkoholmissbruket och upphäfvande, såvidt ske kan, af dess verkningar har fått en alltmer framskjuten plats, dels på grund däraf att förhållanden inträdt, äfven i vårt land, hvilka visat sig egnade att stegra alkoholkonsumtionen, och dels emedan man med läkarevetenskapens framsteg fått en allt skarpare och klarare blick för de vådliga följderna af omåttlighet i berörda afseende och allt strängare uppfattning af hvad som bör bedömas såsom omåttlighet. Med ofvanberörda förhållanden afser utskottet särskildt dem, som stå i samband med storindustriens utveckling. Erfarenheten från alla industriländer gifver nämligen vid handen, att med industriens utvidgning följt ökad alkoholförbrukning, beroende på en mångfald omständigheter, hvilkas menliga inflytande kan motverkas endast genom ett vidtomfattande socialt arbete, afseende att skapa bättre bostadsförhållanden, bättre betingelser för yrkesutöfningen, särskildt i sanitärt hänseende, högre upplysning och i allmänhet mer gynnsamma lefnadsvillkor, äfvensom att befordra nykterhetsrörelsen samt ordna försäljningen af alkoholhaltiga drycker på ett sätt, som är ägnadt att minska förbrukningen eller åtminstone förekomma stegrad förbrukning m. m.

Huru kraftigt detta sociala arbete än må bedrifvas, torde man likväl allt framgent eller åtminstone för en ännu ej öfverskådlig tid hafva att räkna med fall, i hvilka omåttlig alkoholkonsumtion bragt konsumenten till ett sådant tillstånd, att han kan kallas alkoholist i den mening, motionärerna inlägga i detta ord, i fråga hvarom utskottet tillåter sig hänvisa till motionen. I vårt land torde antalet alkoholister vara högst betydligt. Att söka återföra dylika sjuklingar till hälsa är tydligen ur både humanitär och nationalekonomisk synpunkt en uppgift af utomordentlig betydelse. Man återbördar, om den löses, till samhället individer, hvilka eljest skulle i både andligt och lekamligt afseende hjälplöst förfallit. Till arbete oförmögne blifva åter arbetsföra. Hem, som nedbrutits, återupprättas. Eljest erforderliga fattigvårdskostnader undvikas, och utgifterna för hospital och fängvårdsanstalter, till hvilka inrättningar nu så många alkoholister komma, torde kunna nedbringas. Då man bedömer betydelsen af här ifrågavarande kurativa verksamhet, har man att ihågkomma, att den sjuklighet, som frambringas genom missbruk af alkohol, kan vara ärftlig, och att på grund däraf de skadliga verkningar, som kunna inträda af en enda persons alkoholism, knappast låta sig öfverblicka.

Det verksammaste medel för botande af alkoholism, som läkarevetenskapen känner, är systematisk vård å för ändamålet särskildt inrättade anstalter. Å dessa äro patienterna afstängda från all tillgång till alkohol. De anstalter, vid hvilka man vunnit de bästa resultaten (t. ex. Ellicon i Schweiz) äro icke ordnade såsom vanliga sjukhem, utan såsom anstalter, där patienterna såvidt möjligt sysselsättas med kroppsarbete i det fria, en sorts isolerade arbetarekolonier. En vanlig arbetsinrättning, som erbjuder sådant arbete, gör emellertid icke till fyllest, bland annat emedan en efter läkares anvisning fullt individualiserad behandling i fråga om arbete, diet med mera där icke kan genomföras. Vården å dylika kuranstalter har enligt sakkunnig uppgift visat förvånande goda verkningar. Enligt statistik från de länder, där man har den största erfarenheten i ämnet, lära af de å anstalten intagna ungefär en tredjedel blifva botade och en tredjedel förbättrade. Återstoden består af sådana, hvilka icke förbättrats eller om hvilka upplysning i detta hänseende icke vunnits. Å anstalter, där man företrädesvis intagit personer i sjukdomens tidigaste stadium, i hvilket den är lättast botad, hafva vunnits än gynnsammare resultat.

Erfarenheten har emellertid gifvit vid handen, att, hur verksamt medlet i fråga än visat sig, alkoholister endast undantagsvis besluta sig för att anlita detsamma och än mera sällan äro ståndaktiga nog att tillräckligt länge begagna det. Häremot gifves ej annat korrektiv än tvångsinternering.

Angående frågan, huruvida tvångsinternering öfver hufvud låter principiellt försvara sig, vill utskottet senare i framställningen yttra sig. Det torde emellertid vara uppenbart, att den icke utan äfventyrande af allmän rättssäkerhet i fråga om den personliga friheten kan tillämpas i alla de fall, då intagning å anstalt visat sina bästa verkningar, nämligen å sådana till dryckenskap förfallna personer, som ännu måste anses psykiskt fria och således ej göra skäl för benämningen alkoholister enligt motionärernas bestämning af begreppet. Det är vidare, såsom motionärerna äfven synas vidgå, både möjligt och sannolikt, att en påtvungen kur, om omständigheterna i öfrigt äro lika, icke har fullt så goda verkningar som en frivilligt undergången. Men då man bedömer betydelsen af en lagstiftning, som gör tvångsinternering under vissa förutsättningar möjlig och lämplig, har man att taga hänsyn därtill, att tillvaron af en dylik lagstiftning måste förmå många att frivilligt underkasta sig anstaltsvård af fruktan för en möjligen väntande tvångsinternering. Tydligen förstärkas lagens verkningar i detta afseende, om — hvartill ej saknas anledning — den tvungna kuren utsträcket längre tid än den frivilliga. Ej heller får

man förbise, att äfven i de fall, då tvångsinternering icke leder till patientens förbättrande, den i annat afseende kan hafva en synnerligen stor betydelse. Därigenom att en alkoholists familj för en tid, låt vara öfvergående, befrias från all beröring med denne, kan mycket vinnas. Förhållandena i hemmet kunna under tiden ordnas, med eller utan fattigvårdsmyndighetens hjälp, och när alkoholisten en gång återvänder från anstalten, har hemmet större motståndskraft mot hans inflytelser. I hvarje större stadssamhälle förekommer ett antal individer, som på grund af alkoholism äro oförmögna till arbete, men med fränseende häraf uppfylla förutsättningarna för tillämpning å dem af påföljd för lösdrifveri. Gentemot dessa stå myndigheterna hos oss nu alldeles maktlösa. De anhållas den ena gången efter den andra vanligen i följd af fylleri eller bettleri, men kunna icke dömas till tvångsarbete eller kvarhållas å försörjningsinrättning. De fortsätta därför ett lif, som, om de vore arbetsföra, skulle ådraga dem tvångsarbete. Funnes tillfälle att för alkoholism internera dylika individer, hvilket ju borde ske i särskilda för dem afsedda alkoholistanstalter, kunde möjligen en del af dem förbättras, och samhället vore i hvarje fall för en tid befriadt från de faror, besvär och obehag, som de förorsaka, då de äro lämnade i frihet.

Enligt utskottets mening finnes alltså all anledning att vidtaga åtgärder för internering af alkoholister. Från principiell synpunkt har emellertid framhållits, att tvångsinternering icke skulle stå väl till sammans med det mått af personlig frihet, som rättsmedvetandet kräver för individen. Motionärerna hafva häremot erinrat, hurusom staten hade en allmänt erkänd rätt att skydda sig och sina medlemmar mot kränkningar genom att straffa brottslingar och internera dårar, samt såsom sin åsikt anfört, att de grunder, på hvilka denna statens rätt hvilade, äfven vore ett fullt tillräckligt stöd för statens befogenhet att internera alkoholister. Då sådana personer, som af motionärerna benämnas alkoholister, äro psykiskt ofria, i visst afseende sinnessjuke, delar utskottet den af motionärerna anförda åsikt. Lagstiftningens genomförande förutsätter emellertid stor varsamhet, och att förfarandet vid besluts meddelande om internering kan ordnas så, att personer, som förfallit till missbruk af alkohol, men ännu ej förlorat sin viljefrihet i berörda afseende, icke utsättas för faran att förväxlas med sådana sjuklingar, hvarom här är fråga, och det därmed förenade äfventyret af tvångsinternering. Det synes emellertid utskottet kunna antagas, att en i berörda afseende tillfredsställande ordning låter sig genomföra utan äfventyrande af lagstiftningens effektivitet. Frågans lösning är emellertid förenad

med icke ringa svårighet, och först en fullständigare utredning än den, som inom utskottet kunnat komma detta spörsmål till del, torde kunna leda till klarhet om hvilka former förfarandet bör iklädas.

En lagstiftning om internering torde komma att företrädesvis beröra den fattigare befolkningen. Obenägheten att söka inträde å anstalt eller, om man lyckats öfvertala patienten härtill, böjelsen att i förtid afbryta kuren torde hafva visat sig svårare att öfvervinna hos alkoholister af denna klass. Olägheten för en familj att inom sig hysa en alkoholist är ock gifvetvis större i ett fattigt hem än i ett burget. I det förra kan han mer än i det senare inverka störande på hemmets hushållning, och det trängre utrymmet utsätter de öfriga familjemedlemmarna för faror och otrefnad, som de i en rymligare bostad i viss mån kunnat undvika. Sammanställas dessa omständigheter med det förut påpekade förhållandet, att en viktig del af den fattigare befolkningen, nämligen industriarbetarne, visat sig vara utsatt för en särskildt stor fara för alkoholism, framstår stiftandet af en lag om internering af alkoholister såsom ett led i sträfvanena för förbättring af den fattigare befolkningens villkor.

Till sist uppställer sig frågan om konsekvenserna i ekonomiskt afseende af den ifrågasatta lagstiftningen, som ju betingar inrättandet af anstalter för alkoholister. Enligt utskottets mening behöfver lagstiftning i ämnet ej omedelbart föranleda till upprättandet genom statens eller obligatoriskt genom kommuns försorg af erforderligt antal dylika anstalter. Fastmer synes inrättandet af anstalter böra öfverlämnas åt det enskilda initiativet, hvilket vi ju hafva att tacka för våra redan befintliga alkoholisthem: Sans Souci vid Uppsala, Stockholms alkoholisthem Eolshäll, Furunäs i Småland och ett par andra. I länder, där i en eller annan form tillfälle är beredt till tvångsinternering af alkoholister, har det enskilda initiativet på detta område visat sig synnerligen fruktsamt. Man torde, särskildt om statsunderstöd ställes i utsikt, kunna antaga, att landsting och stadsfullmäktige i städer, som ej i landsting deltaga, af enskildt initiativ, såsom skett bland annat i fråga om anstalter för sinnesslöa, efter hand frivilligt anordna anstalter för ändamålet. Alkoholisthemmens betydelse från allmän synpunkt är så stor, att de synas böra få påräkna statsunderstöd. För ändamålet erforderliga medel torde därigenom att, enligt förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, ett belopp, motsvarande $\frac{1}{100}$ af samtliga afgifter och vinstmedel för riket, skola afsättas för att användas till främjande af nykterheten och motarbetande af dryckenskapens följder. I fråga om formen för understödet synes böra

tagas i öfvervägande, huruvida ej detsamma bör utgå med visst belopp för hvarje patient, såsom sker beträffande anstalter för sinnesslöa och döfstumma.

I fråga om de ekonomiska synpunkterna vill utskottet vidare anföra, att erfarenhet från utlandet visar, att kostnaderna för anstaltens inrättande och underhåll kunna stanna vid oväntadt små belopp, om blott tillbörlig enkelhet iakttages och patienternas arbetskraft på förståndigt sätt utnyttjas. Såsom bidrag till underhållet skulle naturligen afgifter upptagas af patienterna eller af vederbörande fattigvårdssamhällen, och kunde möjligen därvid afgifterna för de mera burgna patienterna bestämmas till belopp, som ej blott betäckte kostnaderna för dessa patienters vård, utan lämnade något öfverskott till betryggande af anstaltens ekonomi.

Vid bedömande af kostnadsfrågan bör man ock hålla i minnet vissa omständigheter, som förut i annat sammanhang framhållits. Kommunerna torde hafva anledning till offervillighet för främjande af alkoholisters botande på grund af den utsikt, som härigenom öppnas att minska den framtida fattigvårdstungan. Statens utgifter för ändamålet torde åtminstone till en del komma att uppvägas, därigenom att statens kostnader för fängvård och hospitalsväsen uppenbart reduceras genom ett framgångsrikt arbete i här förevarande hänseende.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med bifall till motionen, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i hvad mån föreskrifter må kunna meddelas i fråga om internering af alkoholister äfven mot deras vilja i för dem afsedda kuranstalter samt, ifall utredningen därtill gifver anledning, för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet.

Stockholm den 30 mars 1906.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Herrar *Lindman* och *Lindhagen* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet, och herr *Andersson*, att han ej deltagit i den slutliga handläggningen däraf.